

Porin kaupunki
kirjaamo@pori.fi

Viite

PRIDno-2026-3372

Aihe**Porin kaupungin rakennusjärjestys, ehdotus**

Porin kaupungin rakennusjärjestystä uudistetaan muuttuneen lainsäädännön takia.

Uudistamisen tavoitteena on saattaa rakennusjärjestys 01.01.2025 voimaan tulleen rakentamislain (751/2023, RakL) mukaiseksi. Porin kaupungin rakennusvalvonta on pyytänyt Satakunnan Museon lausuntoa rakennusjärjestysluonnoksesta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on nimennyt Satakunnan Museon Satakunnan maakunnan alueelliseksi vastuumuseoksi 1.1.2020 alkaen. Nimitys perustuu uuden museolain (314/2019) voimaan astumiseen ja alueellisen vastuumuseon hakemukseen. Alueellinen vastuumuseo toimii maakunnan rakennetun kulttuuriympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön asiantuntijaviranomaisena.

Alueellisen vastuumuseon tehtävänä on toimia alueellaan kulttuuriympäristön, erityisesti rakennetun ympäristön ja arkeologisen kulttuuriperinnön, asiantuntijana. Alueellisena vastuumuseona Satakunnan Museo edistää kulttuuriympäristön huomioimista alueellisessa suunnittelussa ja kehittämisessä sekä maankäytön ja rakentamisen ohjauksessa.

Satakunnan Museo on lausunut rakennusjärjestyksen luonnosvaiheesta 15.6.2026. Lausunnossaan museo esitti joitakin täydennyksiä esimerkiksi korjausrakentamista, teknisten laitteiden sijoittelua, maanalaista rakentamista, luetteloa kulttuuriympäristön ja maiseman arvoalueita koskien.

Kohtaan 19.3. aurinkosähköjärjestelmät suojeltujen kohteiden ja arvokkaiden kulttuuriympäristöjen luvanvaraisuutta käsittelevästä osuudesta museo näki, että kohta "pientaloja lukuun ottamatta" tulee poistaa, koska se uhkaa kulttuuriympäristöjen ominaispiirteiden säilymistä ja aiheuttaa ristiriitaisuutta, epäselvyyttä ja sekaannusta esimerkiksi alueilla, joissa on ajantasainen asemakaava.

Satakunnan Museon kannanotto

Satakunnan Museo näkee, että sen luonnosvaiheessa esittämät kannat on suurelta osin otettu huomioon rakennusjärjestyksen ehdotusvaiheessa.

Museo kiinnittää edelleen huomiota kohdan 19.3. Aurinkoenergiajärjestelmät luvanvaraisuutta käsittelevään osaan sekä ehdottaa joitakin täydennyksiä.

Vastineessa aurinkosähköjärjestelmien vapauttamiseen myös suojelluissa kohteissa sekä arvoalueilla mainitaan: *Poliittisen ennakko-ohjauksen perusteella aurinkopaneelien lupakynnystä pientalojen osalta ei kiristetty, mallia otettu mm. Helsingin ja Tampereen rakennusjärjestysehdotuksista*. Museo on jo luonnosvaiheen lausunnossaan tuonut ilmi, että käytännössä koko muu maakunta sekä monet realistisemmin Poriin verrattavissa olevat kaupungit, kuten Jyväskylä ja Joensuu, ovat säilyttäneet aurinkopaneelit luvanvaraisina suojelluissa kohteissa sekä arvoalueilla. Satakunnan Museo huomauttaa, että Helsingin ja Tampereen tilanne sekä kaupunkirakenne poikkeaa hyvin paljon Porista. Helsingistä puuttuvat esimerkiksi V ja VI osan sekä Reposaaaren kaltaiset 1800-luvun historialliset puukaupunkikokonaisuudet.

Museo on pitänyt hyvänä tähän asti kulttuuriympäristöissä ja suojelluissa rakennuksissa käytössä ollutta ratkaisua, joka ei estä paneelien asentamista, mutta jossa huomioidaan tietyt reunaehdot. Näin on toimittu esimerkiksi VI kaupunginosassa. Museo kuitenkin huomauttaa, että tämä edellyttää silti edelleen luvanvaraisuutta, koska Porissa kaavat ovat lähes kaikilla muilla kulttuuriympäristön arvoalueilla vanhentuneita.

Rakennusjärjestyksen ehdotusvaiheessa luvanvaraisuutta käsittelevää kohtaa on hieman muutettu: *Mikäli kyseessä on asemakaavalla tai lain nojalla suojeltu rakennus, edellyttää aurinkoenergiajärjestelmän asentaminen rakentamislupaa, pientaloja lukuun ottamatta. Vapautus koskee pientalojen osalta katolle asennettavia lasipeilattuja aurinkokeräimiä ja –paneeleita. Järjestelmä tulee lähtökohtaisesti sijoittaa niin, että se ei näy katukuvaan*.

Satakunnan Museo pitää erittäin hyvänä, että kohdassa kiinnitetään nyt huomiota paneelien ja -keräinten sijoitteluun siten, että ne eivät näy katukuvassa. Tämä on tärkeä lähtökohta etenkin arvokkaissa kulttuuriympäristöissä niiden ominaispiirteiden säilymisen turvaamiseksi.

Selkeyden vuoksi valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävillä arvoalueilla sekä suojelluissa rakennuksissa paneeleiden asennus tulisi olla edelleen luvanvaraista myös pientaloissa. Museo näkee hyvänä vaihtoehtona myös kohdan 19.4. Ilmalämpöpumppuja koskevan osuuden maininnan: *arvokkaassa kulttuuriympäristössä luvan tarve on tarkastettava erikseen.*

Kohdassa 21 selkeyden vuoksi on hyvä paikoin täydentää ja esittää arvoalueet listauksena, kuten:

- 1) Museoviraston tekemään inventointiin perustuvat valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY)
- 2) Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (VAMA)
- 3) Museoviraston tekemään inventointiin perustuvat valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet (VARK)
- 4) Maakuntakaavassa osoitetut maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt, sekä maisemallisesti tärkeät alueet
- 5) Kiinteät muinaisjäännökset. Jos rakennuspaikalla tai sen läheisyydessä sijaitsee kiinteä muinaisjäännös, on museoviranomaiselta pyydettävä lausunto. Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettujen kohteiden kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu niihin kajoaminen on kielletty ilman lain nojalla annettua lupaa. Muinaisjäännösten paikkatietoja ja arkeologisia kohteita voi tarkastella Museoviraston ylläpitämässä palveluikkunassa www.kyppi.fi
- 6) asema-, yleis- ja osayleiskaavoissa osoitetut kaupunkikuvallisesti tai kulttuuriympäristöllisesti arvokkaat alueet ja alueen osat, jossa rakennettu ympäristökuva säilytetään
- 7) yleis-, osayleis- ja asemakaavoissa osoitetut erilliset arvokkaat rakennukset tai muut kohteet
- 8) Erityislainsäädännön nojalla suojellut kohteet ympäristöineen tai kohde, jonka museoviranomainen on inventoinnin yhteydessä todennut kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi.

Lukuun liittyvään ohjeistukseen tulee lisätä, että alueellisen vastuumuseon arkeologi auttaa arkeologisiin kohteisiin liittyvissä kysymyksissä.

Esimerkiksi kohdassa 21 mainitaan Satakunnan vaihemaakuntakaava 2. Museo ehdottaa, että selkeyden vuoksi kautta linjan käytettäisiin käsitettä ”maakuntakaava”, koska parhaillaan on tekeillä Satakunnan maakuntakaava 2050, joka tulee korvaamaan kokonais- ja vaihemaakuntakaavat.

Rakennusjärjestyksessä esiintyy sekä alueellinen vastuumuseo että Satakunnan Museo. Edelleen selkeyden vuoksi museo ehdottaa käyttämään näistä vain toista.

Satakunnan Museolla ei ole oman toimialansa puitteissa muuta huomautettavaa rakennusjärjestyksen ehdotuksesta.

Satakunnan Museo

Museonjohtaja Johanna Jakomaa

Tutkija Olli Joukio

Arkeologi Leena Koivisto

Tiedoksi

Lupa- ja valvontavirasto/kirjaamo, Katariina Alaspää
Satakuntaliitto/kirjaamo
Museovirasto/kirjaamo

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti Porin kaupungin asianhallintajärjestelmässä